

References

1. Stolbovoj V. D. Transport Ukrainskoj SSR / V. D. Stolbovoj. – K., 1971. – 101 s.
2. Volodarskij L. M. Vozrozhdenie rajonov SSSR postradavshih ot nemeckoj okkupacii / L. M. Volodarskij. – M.: Gospolitizdat, 1946. – 104 s.
3. Zvedenjuk P. Transport Ukrainy v novij p'jatyrichci / P. Zvedenjuk. – K.: Ukrpolitvydav, 1947. – 76 s.
4. Hahljuk A. M. Zaliznychnyj kompleks Ukrainy: genezys, funkcionuvannja, perspektyvy / A. M. Hahljuk. – K.: Kondor, 2009. – 299 s.
5. Zinchenko V. I. Rozvytok zaliznyč' i zaliznychnogo transportu v datah / V. I. Zinchenko. – K.: Derzhavnyj tehničnyj instytut, 1998. – 169 s.
6. Central'nyj derzhavnyj arhiv gromad's'kyh ob'jednan' Ukrainy (dali – CDAGO Ukrainy). – F.1. – Op.77. – Spr.132. Prikazy, dokladnye zapiski, spravki o hode vosstanovlenii dorog, organizacii sistemy gosudarstvennogo upravlenija shossejnyh dorog (08.01.1944 – 07.03.1945).
7. Avtomobil'nyj transport i dorozhnoe hozjajstvo Ukrainskoj SSR / Red. I. I. Bratchenko. – K.: Reklama, 1968. – 70 s.
8. Angelejko V. I. Zaliznychnyj transport Ukrainy v 1959–1965 rr. – K.: Derzhzhtehvydav URSR, 1960. – 63 s.
9. Zaharov A. G. Transport Ukrainy. – K.: Znannja, 1974. – 46 s.
10. Central'nyj derzhavnyj arhiv vyshhyh organiv vlady Ukrainy. – F.5026. – Op.1. – Spr.17. Pojasnjuval'ni zapysky pro vyrobnycho–finansovu dijaj'nist' «Dorbudu» Pivdenno–Zahidnoi' zaliznyci (1955).
11. Rozvytok narodnogo gospodarstva Ukrain's'koi' RSR 1917–1967: V 2–h t. – T.2. Zavershennja budivnyctva socializmu ta perehid do komunizmu (1938–1967 rr.). – K.: Naukova dumka, 1967. – 499 s.
12. CDAGO Ukrainy. – F.1. – Op.77. – Spr.422. Perepiska s Jugo–Zapadnoj zheleznoj dorogoj po voprosu remonta, stroitel'stva, perevozki gruzov i drugoe. – 7.01. – 2.12.1950. – 164 l.

Onishchenko S. B., graduate student, Cherkassy National University B. Khmel'nitsky (Ukraine, Cherkassy), osb-chdtu@hotmail.com

Railway complex in the Ukrainian SSR during its reconstruction (1943–1950)

The article describes the features of the reconstruction of the railway industry of Ukrainian SSR at the final stage of the World war II and the early postwar years, depicts the development of its material base, analyzed the scope and types of the damage caused to the occupants, achievements and shortcomings in the organization of reconstructing process. Author shows features of reconstructing work in different regions of Ukraine and drew attention to the unification of transport network recovery in industrial centers

Keywords: post-war reconstruction, railway complex, transport network, turnover.

* * *

УДК 94(477)«1953/1964»:378

Лук'яненко О. В.,
кандидат історичних наук, ст. викладач,
Полтавський національний педагогічний університет
ім. В. Г. Короленка (Україна, Полтава),
lukyanenko.ov@gmail.com

**ПРОСТОРОВО–ЧАСОВІ ВИМІРИ ПОВСЯКДЕННЯ
ПЕДІНСТИТУТІВ УРСР ДОБИ «ВІДЛИГИ»
(1953–1964 роки) (Ч.4)**

Ілюструються проблеми професійного життя освітян УРСР які виносила на загал профільна преса періоду деєталінізації (1953–1964 рр.). Застосування методу контент-аналізу дозволило проілюструвати тлумачення викладачами вищів змістового наповнення власного робочого часу; виявити реальне та бажане в улаштуванні робочого простору, порівняти оцінювання якості навчально–виховного процесу, ставлення до організації контролю роботи вищів з боку центральних органів влади, а також змалювати образ студента–заочника в увеленні педагогіці.

Ключові слова: повсякдення, вища педагогічна школа, деєталінізація, робочий час, обладнання, заочна освіта.

Згадаємо іншу сторону неякісної підготовки учителів у наявному освітньому просторі педагогічного вишу – власне студентське небажання і неспроможність осягнути освітній матеріал. Першою критикою студентів–нездар була стаття про студентку Львівського ДПІ Ніну Л. у червні 1953 р. Дівчина, за визнанням її викладачів, 4 роки списувала на іспитах, проте це сходило ї з рук. І нарешті студентку не допустили до державних іспитів, бо вона все–таки попалася на нечесній грі. Здавалося, мораль публікації мала бути простою: засудити брехливих студентів та показати, що якість освіти залежить і від якості індивідуального ставлення до процесу. Проте, це не був би Радянський Союз. У підсумку засудили студентський колектив, який не вплинув на Ніну позитивно [1].

Преса сім років мовчала про роль молоді у якості власної освіти. Лише з 1960–х дописувачі стали з новою силою наголошувати на тому, що не лише викладачі педінститутів, але й самі вихованці причетні до високих показників в освітньому процесі. У лютому 1960 р. почала пропагуватися практика соціалістичного змагання між факультетами та інститутами. Приводом стало обговорення матеріалів XXI з'їзду КПРС. У Київському ДПІ їх, безумовно, одногослоно підтримали. Відмінниця навчання Тамара Павличенко до того ж зауважила: «Рішення з'їзду зобов'язує нас, радянських студентів, викладачів, підвищувати свій політичний і культурний рівень. Ми викликаємо на соціалістичне змагання студентів факультету німецької мови, це допоможе нам значно поліпшити якість навчання й зміцнити свідому дисципліну» [2]. Така форма роботи були властива багатьом вишам до кінця деєталінізації. Проте, у пресі про її успіхи не буде більше ні слова.

Натомість нагадали про чергову реформу в освіті галузі – позачерговий вступ абітурієнтів з виробництва. У ці дні реформатори були переконані у вищості студентів з робітничим стажем над тими, хто ніколи на стояв за верстатом. Таку ж упевненість треба було виховати в головах широкого загалу. У червні 1960 р. зразком став Сталінський ДПІ, провели успішну літню сесію виробничників. Кореспондент наголошував на високому рівні підготовки таких студентів, серед яких були учасники війни та демобілізовані. Чи не найкращим прикладом визнавався колишній кріпильник шахти №1 тресту «Червоноармійськвугільля» В. Трошенко [3]. Таке захоплення студентами–виробничниками скоро стухне, як показали наші попередні дослідження. Але преса так і не згадала про всі негаразди, пов'язані з поєднання педагогіки та промисловості, про які освітяни воліли говорити вголос на партійних зборах інститутів.

У березні 1961 до питання якості підготовки молоді прив'язали проблему профілізації педагогічних вишів. Кореспондент Б. Хандрос у своїй публікації майже риторично запитував читачів, чим відрізняються один від одного 8 педагогічні виші України окрім назви міст. Вони мали у структурі ті ж обов'язкові факультети, хоча умови навчання та традиції й були різними. Головною тезою була необхідність кожному педагогічного вишу мати свій головний напрям. Що мусило стимулювати молодь до глибшого опанування предметів. Як приклад кореспондент наводив лекцію з історії західної літератури на II курсі Черкаського ДПІ. Присутні не

почули жодної живої думки, а в очах студентів була лише байдужість і нудьга.

Поруч із питанням зацікавлення навчанням були й запити щодо якості мовної підготовки молоді. На зауваження кореспондента з приводу власної неграмотності, один зі студентів фізмату Черкаського ДПІ зауважив: «Брось. У нас на факультеті, читай, усе так розговаривають». Прикметно, що поруч із цим прикладом демонструвалися й активні поборники чистоти мови, як Влад, студент-філолог того ж вишу. На зауваження свого неграмотного друга він реагував: «Як так можна? А це без 5 хвилин учитель. У хорі співає, а мову рідну калічить!» [4].

Проблема неякісного навчання ставала також наслідком перевантаження студентів кількістю навчальних предметів. Студенти Черкас, наприклад, не встигали перечитувати оригінали програмних творів з курсів вітчизняної та зарубіжної літератури. Тому проходили ці курси, як порівняв Б. Хандрос, вивчаючи «літературу без літератури». Уже згадуваний нами студент-філолог Влад з Черкаського ДПІ познайомився «Гобсеком» та іншими творами класичної літератури лише на сторінках конспектів: «На перших кусках не до читання було. Вічний цейтнот. І доби не вистачало. Зате все докладно конспектуємо. Зміст твору, ідею. По конспекту і згадуємо». Наслідком навчання за переказом ставали такі діалоги, які демонстрували інтелектуальну обмеженість молоді:

– Чи подобається Вам Бальзак? – запитував кореспондент студента у коридорі Черкаського педагогічного.

– Авжеж, його Маркс любив. Знаю роман, ну, як його... «Земля».

– «Земля»? То ж твір Золя!

– Так, так. Золя. То я переплутав. Вони у мене в конспекті поруч. Бальзак і Золя [4].

Не дивно, що у серпні 1963 р. освітяни критикували прояви наслідків такої неповноцінної освіти, що стали негативно проявлятися під час державної атестації студентів. Педагогам набриднули сухі безбарвні «відповіді-блізняки», завчені по їхнім же конспектам. Через те, що багато викладачів чудово розуміли, що якість відповідей студентів була пов'язана з недосконалістю навчального процесу, студентів часто відпускали з іспитів без додаткових запитань. Проте, в кінці «відлиги» така недосконала форма перевірки рівня знання аж занадто кидала в очі. Тому дописувачі до «Радянської освіти» вимагали увести у педагогічних вишах обов'язкове правило задавати питання під час іспитів, як це було звично у вузах РСФСР. Усіх, хто був проти, намагалися переконати, що це була «не фатальна процедура для студентів», а корисна для активізації їхнього потягу до читання нового. Виявлялося, що у 1963 р. лише 1 з 92 студентів Київського ДПІ зміг застосувати літературний приклад з «Піднятої цілини» М. Шолохова, даючи відповідь на запитання про колективізацію, і лише 2 студенти навели цитати з «Педагогічної поеми» А. Макаренка на екзамені з педагогіки [5].

В останній рік «відлиги» педагоги Вінницького ДПІ заговорили про необхідність змінити форму контролю знань студентів, бо стара вже не дозволяла перевірити якість підготовки. Викладачі зауважували, що

контрольні роботи як форма перевірки знання відживали себе, бо вже давно не мали самостійного характеру [6]. Самі ж студенти теж не обходили питання контролю. Правда, вони скаржилися, що після невисоких оцінок групи на сесії чули лише докір агітаторів на засіданнях парткому, а й більше нічого. Виявлялося, що якість навчання цікавила їхніх наставників лише у межах статистичної похибки для звітів [7].

У просторі вищого навчального закладу не можна жити, не замислюючись про питання контролю за власною діяльністю. І якщо студенти звикли до таких форм цього процесу як сесії та практичні заняття, викладацький склад жив в інших реаліях перевірок. У січні 1953 р. на сторінках освітнянської преси з'явилася стаття на передовиці, у якій піддавалося критиці ставлення педагогів до вказівок та контролю з Міністерства освіти. Преса засуджувала працівників шкіл та вишів за те, що вони зводили свою роль до простих виконавців розпоряджень згори. Ініціатива через це занепала, і багато працівників освітнянської ниви працювали монотонно, очікуючи вичерпних і детальних вказівок про заходи поліпшення навчання. Такий стиль роботи засуджувався як безініціативний та формальний [8].

Студенти-заочники завжди позиціонувалися як рівними молоді і стаціонару. Проте, їхні умови просторово-часового існування у педінститутах різнилися від тих, у яких існували їхні колеги, які безвизно навчалися у вишах. Для початку з'ясуємо, чи відрізнялося ставлення педагогів до студентів заочного відділу. У січні 1957 р. на сторінках «Радянської освіти» вийшла замітка про Сумський ДПІ. Викладачі вишу зауважували, що часто на заочні відділи потрапляли люди, які не мали відношення до педагогічної роботи. Серед таких «освітніх зайдів» були студенти, які працювали в редакціях журналів, у відділеннях банку або в галузі медицини. Педагоги Сум визнавали, що могли мати місце окремі випадки, коли в процесі трудової діяльності людина відкривала в собі здібності з тієї чи іншої галузі знань. Проте, дивлячись на ситуацію в освіті доби десталінізації, мова йшла про наявність великої кількості випадкових людей у педагогічних інститутах, відірваних від педагогічної діяльності. На фізмати, за спостереженнями викладачів, було безліч навіть тих, хто слабо орієнтувався в математиці [9].

Ставлення до студента-заочника намагалися переломити через формування його позитивного образу. У квітні 1961 р. газета позиціонувала його як невгамовний трудівник, який приїхав на місяць-півтора до вишу і по 10–12 годин просиджував у кабінетах і лекторіях, аби отримати знання. Черкаські освітяни навіть захоплювалися працелюбністю студентів заочного відділу, які в гуртожитку навіть в години відпочинку не припиняли роботи над собою [10].

На протипагу цьому критикували дещо зверхне ставлення педагогів до таких людей. Негативним прикладом виступив Луцький ДПІ. Кореспонденти зауважували, що педагоги закладу дивилися на студентів-заочників як на бідних родичів, бо головною фігурою у закладі залишався студент стаціонару. Методист заочного відділу В. Потапчук взагалі характеризувався студентами як «зарозумілий юнак». Вони зауважували, що той зневажав студентів-заочників,

міг літній вчительці сказати: «Ви – безсовісна жінка! Забирайтесь геть!». Так само холодно читали лекції заочникам й окремі професори. Тому молодь навмисне прогулювала їхні семінари, бо, на їхню думку, такі пари не приносили користі. Зразком байдужості був викладач історії Д. А. Огарін, який за 2 години семінару вислуховував всього трьох студентів, а його лекції були голосним читанням з конспекту, не пов'язаним із сучасністю. Свого викладача студенти називали бездушним спостерігачем, який на парах їхніх парах навіть не хотів працювати з наявним на кафедрі унаочненням – картою СРСР, таблицями виконання першої п'ятирічки, на пальцях пояснюючи всі економічні плани [11].

Окрім зверхнього викладацького ставлення, заочники стикалися й з іншими труднощами. У липні 1953 р. уперше за роки десталінізації загадали про те, що нормальному навчанню заочників заважала відсутність належних побутових умов. Студенти Ворошиловградського ДПП скаржилися не лише на матеріальну сторону життя. Вони зауважували, що у виші не піклувалися про задоволення культурних запитів заочників: освітяни не розробили план культосвітньої роботи під час сесії, а також не влаштовували культпоходи, концерти та просвітницькі лекції [12]. У згаданому вище Луцькому ДПП у січні 1959 р. самі студенти нарікали, що їх не забезпечують навіть тимчасовим житлом, хоча для цього були всі необхідні передумови. Студентів стаціонару на Волині відправили на зимові канікули, звільнивши 300 місць в гуртожитку. Проте заочників туди не пустили, тому приїжджим довелося жити «на кутках». Окрім цього здобувачі освітнього ступеня скаржилися на погане обслуговування в їдальні та буфетах вишу [11].

Забезпечення студента–заочника підручниками нічим не відрізнялося від стаціонару – книг просто не існувало у потрібній кількості. Так, у грудні 1953 р. 3 тис. 848 студентів заочного відділу Харківського ДПП придбавали власні книги в кіосках педінститут та за передоплатою «Книга поштою» [13]. Проте, іноді й купити навчальну книгу було неможливо. Під час зимової сесії 1955 р. ніжинські заочники просто не знаходили потрібні підручники в Ніжинському відділенні Чернігівського культторгу [14]. Проблеми з книгами не розв'язувалися десятиліттями. В Луганському педінституті навіть у січні 1964 р. заочник не міг взяти додому підручник з інститутської бібліотеки через розпорядження дирекції, а купити власні примірники студенти не мали де. Тому й скаржилися, що викладачі вимагали знання матеріалу, проте молодь не мала з чого підготуватися до заліків та іспитів [15]. Напевне, тому так радісно вітали запровадження телеуроків у Київському ДПП у січні 19*63 р. Заочники одразу назвали це справжнім подарунком для себе, бо відтоді столичні студенти могли отримувати матеріал на будь–які теми [16].

Проблеми, які мали стаціонарні відділи із матеріальним забезпеченням практичних курсів, заочники відчували вдвічі яскравіше. Це не могло не відбитися на якості оволодіння знанням. Наприклад, на зимовій сесії 1954 р. виявили, що з 38 студентів заочного відділу Черкаського ДПП лише 2 змогли зробити опудала птахів і ссавців та виготовити залівні препарати. І тут винними були не лише виші, які не

мали матеріалів для експериментів. Студент–заочник ще працюючи у школі у міжсесійний період так само був у скруті – школи й поготів не володіли усім необхідним для набуття практичних навичок обладнанням [17].

Враховуючи такий жалюгідний стан заочної освіти, влада все ж повернулася обличчям до відділів, створених, аби допомогти країні швидше просвітити широкі маси трудящих, не відриваючи їх від виробництва надовго.

Уже у січні 1957 р. преса ніби звітувала про покращення навчального простору заочника в УРСР. Прикладом був фізмат Сумського ДПП. Завідувач кафедри вищої та елементарної математики водив кореспондентів по приміщеннях, спеціально відведених для проведення практикумів заочників. Там були окремі робочі місця у виробничих майстернях, тут же проводили виставки кращих наочних посібників, зроблених заочниками під час сесій [18]. У серпні 1960 р. схожими успіхами хвалився колектив Мелітопольського ДПП. У здобутки викладачів зараховувалася чітка організація сесії та практичних занять за стабільним розкладом. Для студентів спеціально підготували агробіостанцію, лабораторії, читальну залу та бібліотеки. Для підвищення якості викладання до молоді був запрошений лектор з Дніпропетровського університету Н. Гришко. Також для майбутніх учителів організували екскурсію до Кам'яної Могили, а також провели польову практику по пішому маршруту у 120 км для вивчення рельєфу і геологічної будови Приазов'я [19].

Такі зрушення, вочевидь, стали можливими після того, як влада звернула увагу на стан заочної освіти на початку 1960–х. Так, постанови Ради Міністрів СРСР про пільги для студентів вечірніх та заочних вузів та учнів вечірніх і заочних середніх спеціальних навчальних закладів зобов'язувала виші створити нормальні умови для навчання заочників. Осібне місце відвели організації роботи учителя–заочника. Директорам шкіл забороняли навантажувати своїх студентів уроками у дві зміни. Проте, як зазначали викладачі Уманського ДПП у березні 1960 р., на місцях цього розпорядження не виконували. Таким чином учитель, який вирішив все ж здобути вищу освіту, опинявся у лещатах. З одного боку тиснула школа з уроками, з іншого – виш, який також перевантажував молодь. Наприклад, в Умані 1960 р. сесія була дійсно виснажливою. Студенти мали щоденно 8 годин навчання, плюс 6–8 екзаменів та заліків. Часто восьмигодинний робочий день в інституті навмисне перетворювали на 12–годинний, щоб вивільнити час для проведення іспитів у стислі строки сесії. Питання якості засвоєння знання в таких умовах, здається, нікого не цікавило. Уманці відверто говорили, що нарізла необхідність зменшити кількість заліків. Наприклад, замість 2 іспитів та 2 контрольних роботи з історії КПРС та замість стількох же з політекономії рекомендували залишити лише 2 заліки. А якість знання перевіряти через заслуховування звітів заочників на кафедрах шкіл та через інформування педінститутами шкіл та райвно про навчання учителів–заочників [20].

Такі зауваження були цілком слушними, бо у вишах УРСР останній рік «відлиги» заочні відділи випускали більше студентів, ніж стаціонар. Тому у Житомирському ДПП у серпні 1964 р. так само переймалися якістю

перевірки набутого знання і рекомендували усі заліки заочниками складати очно [21]. Як бачимо, світ студента–заочника не був кращим від того, у якому жила молодь стаціонару. У питаннях ставлення вони навіть програвали своїм колегам. Докладніше про реалії заочної освіти учителів та повсякдення студентів–заочників дивіться у наших попередніх розвідках [22–24].

Список використаних джерел

1. Півторадні В. Хто винен? // Радянська освіта. – 27 червня 1953. – №26. – С.2.
2. Бурик І. Вітають від усього серця // Радянська освіта. – 24 лютого 1960. – №16. – С.3.
3. Друшко В., Федорук М. У Сталінському педінституті // Радянська освіта. – 15 червня 1960. – №48. – С.2.
4. Хандрос Б. Поговоримо про традиції // Радянська освіта. – 1 березня 1961. – №17. – С.2–3.
5. Ваганов В. Обом – «трійка» // Радянська освіта. – 3 серпня 1963. – №61. – С.2.
6. Ткаченко О. Будні загальнонаукового // Радянська освіта. – 11 січня 1964. – №4. – С.2.
7. Березовський Ф. Одних директив недостатньо // Радянська освіта. – 18 квітня 1964. – №32. – С.2.
8. За успіхи радянської школи! // Радянська освіта. – 3 січня 1953. – №1. – С.1.
9. Голуб А., Чертков Й. Заочне навчання на фізико–математичних факультетах педінститутів // Радянська освіта. – 25 січня 1957. – №4. – С.4.
10. Мойсеєнко М. Інститутський поріг – тут місце заочнику // Радянська освіта. – 12 квітня 1961. – №29. – С.3.
11. Науменко А. Чого не помічають у Луцьку? // Радянська освіта. – 8 серпня 1959. – №32. – С.2.
12. Сторчак Д. Покінчити з недооцінкою заочного навчання вчителів // Радянська освіта. – 25 липня 1953. – №30. – С.2.
13. Ісченко А. На заочному відділі // Радянська освіта. – 26 грудня 1953. – №52. – С.3.
14. Каменев О. Що показала зимова сесія заочників // Радянська освіта. – 15 січня 1955. – №3. – С.4.
15. Фесенко Л. Радяться заочники // Радянська освіта. – 11 січня 1964. – №4. – С.2.
16. Яковлева О. телеурок і його майбутнє // Радянська освіта. – 30 січня 1963. – №8. – С.3.
17. Каменев О. Що показала зимова сесія заочників // Радянська освіта. – 15 січня 1955. – №3. – С.4.
18. Голуб А., Чертков Й. Заочне навчання на фізико–математичних факультетах педінститутів // Радянська освіта. – 25 січня 1957. – №4. – С.4.
19. Комякова Н. Наша подяка // Радянська освіта. – 6 серпня 1960. – №63. – С.2.
20. Горбач В., Товбис В. Деякі питання заочної педагогічної освіти // Радянська освіта. – 30 березня 1960. – №26. – С.2.
21. Бобровник М. Заочно, але без знижки // Радянська освіта. – 26 серпня 1964. – №68. – С.2.
22. Лук'яненко О. В. «Інший світ» заочників педінститутів повосенної України // Матеріали X міжнародної науково–практичної конференції «Modern vymoženosti vedy – 2014». – Díl 13. Historie. – Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o. – S.5–9.
23. Лук'яненко О. В. Проблеми заочника повосенного педінституту УРСР // Сучасна освіта і наука в Україні: традиції та інновації: Матеріали XVIII Всеукр.наук.–практ. заочної конфер. (м. Київ, 24–25 січня 2014 р.). – Київ, 2014. – С.32–35.
24. Лук'яненко О. В. Проблеми навчального часу заочника повосенного педінституту УРСР // Матеріали X Міжнародної науково–практичної конференції «Strategiczne pytania światowej nauki – 2014» Volume 12. Historia: Nauka i studia. – Przemysl. – S.47–49.
4. Khandros B. Pohovorymo pro tradytsiyi // Radyans'ka osvita. – 1 bereznya 1961. – №17. – S.2–3.
5. Vahanov V. Obom – «tryyka» // Radyans'ka osvita. – 3 serpnia 1963. – №61. – S.2.
6. Tkachenko O. Budni zahal'nonaukovoho // Radyans'ka osvita. – 11 sichnya 1964. – №4. – S.2.
7. Berезovs'kyy F. Odnykh dyrektyv nedostatn'o // Radyans'ka osvita. – 18 kvitnya 1964. – №32. – S.2.
8. Za uspikhy radyans'koyi shkoly! // Radyans'ka osvita. – 3 sichnya 1953. – №1. – S.1.
9. Holub A., Chertkov Y. Zaochne navchannya na fizyko–matematychnykh fakul'tetakh pedinstytutiv // Radyans'ka osvita. – 25 sichnya 1957. – №4. – S.4.
10. Moiseyenko M. Instytut-s'kyi porih – tut mistse zaochnyku // Radyans'ka osvita. – 12 kvitnya 1961. – №29. – S.3.
11. Naumenko A. Choho ne pomichayut' u Luts'ku? // Radyans'ka osvita. – 8 serpnia 1959. – №32. – S.2.
12. Storchak D. Pokinchyty z nedootsinkoyu zaochnoho navchannya vchyteliv // Radyans'ka osvita. – 25 lypnya 1953. – №30. – S.2.
13. Ischenko A. Na zaochnomu viddili // Radyans'ka osvita. – 26 hrudnya 1953. – №52. – S.3.
14. Kamenyev O. Shcho pokazala zymova sesiya zaochnykiv // Radyans'ka osvita. – 15 sichnya 1955. – №3. – S.4.
15. Fesenko L. Radyat'sya zaochnyky // Radyans'ka osvita. – 11 sichnya 1964. – №4. – S.2.
16. Yakovlyeva O. teleurok i yoho maybutnye // Radyans'ka osvita. – 30 sichnya 1963. – №8. – S.3.
17. Kamenyev O. Shcho pokazala zymova sesiya zaochnykiv // Radyans'ka osvita. – 15 sichnya 1955. – №3. – S.4.
18. Holub A., Chertkov Y. Zaochne navchannya na fizyko–matematychnykh fakul'tetakh pedinstytutiv // Radyans'ka osvita. – 25 sichnya 1957. – №4. – S.4.
19. Komyakova N. Nasha podyaka // Radyans'ka osvita. – 6 serpnia 1960. – №63. – S.2.
20. Horbach V., Tovbys V. Deyaki pytannya zaochnoyi pedahohichnoyi osvity // Radyans'ka osvita. – 30 bereznya 1960. – №26. – S.2.
21. Bobrovnyk M. Zaochno, ale bez znyzhky // Radyans'ka osvita. – 26 serpnia 1964. – №68. – S.2.
22. Lukyanenko O. V. «Inshyy svit» zaochnykiv pedinstytutiv povoyennoyi Ukrainy // Materialy X mezinarodn vedecko–prakticka konferencie «Modern vymoženosti vedy – 2014». – Díl 13. Historie. – Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o. – S.5–9.
23. Lukyanenko O. V. Problemy zaochnyka povoyennoho pedinstytutu URSR // Suchasna osvita i nauka v Ukraini: tradytsiyi ta innovatsiyi: Materialy XVIII Vseukr. Nauk.–prakt. zaochnoyi konfer. – Kyyyiv, 2014. – S.32–35.
24. Lukyanenko O. V. Problemy navchal'noho chasu zaochnyka povoyennoho pedinstytutu URSR // Materialy X Międzynarodowej naukowo–praktycznej konferencji «Strategiczne pytania światowej nauki – 2014» Volume 12. Historia: Nauka i studia. – Przemysl. – S.47–49.

References

1. Pivtoradni V. Khto vynyen? // Radyans'ka osvita. – 27 chervnya 1953. – №26. – S.2.
2. Buryk I. Vitayut' vid us'oho sertsya // Radyans'ka osvita. – 24 lyutoho 1960. – №16. – S.3.
3. Druzhko V., Fedoruk M. U Stalins'komu pedinstytuti // Radyans'ka osvita. – 15 chervnya 1960. – №48. – S.2.

* * *

Lukyanenko O. V., Ph.D. in History, Senior lecturer in Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University (Ukraine, Poltava), lukyanenko.ov@gmail.com

Space time dimensions of the daily life of the pedagogical institutes of the UkrSSR of the «thaw» period (1953–1964) (Part 4)

The article illustrates what problems of the professional life of teachers of the UkrSSR were covered by the profile press of the period of de-Stalinization (1953–1964). Application of the method of content analysis allowed to illustrate the university teachers' interpretation of substantive content of their own working time; to identify the actual and the desired equipping of the workplace, to compare the assess to the quality of the educational process, the attitude towards the organization of the control over the work of high schools from the side of the central government, as well as to describe the way of representation of part-time students in the worldview of the teachers.

Keywords: everyday life, the higher pedagogical school, de-Stalinization, time, equipment, distance education.